

Klasa: 450-08/12-01/01

Urbroj: 5030116-12-1

Zagreb, 10. svibnja 2012.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članaka 129., 159. i 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije i pravnim aktima Vijeća Europe.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Slavka Linića, ministra financija, mr. sc. Borisa Lalovca, zamjenika ministra financija i dr. sc. Maroja Langa, pomoćnika ministra financija.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O KONAČNOSTI NAMIRE U
PLATNIM SUSTAVIMA I SUSTAVIMA ZA NAMIRU FINANCIJSKIH
INSTRUMENATA, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, svibanj 2012.

PRIJEDLOG ZAKONA O KONAČNOSTI NAMIRE U PLATNIM SUSTAVIMA I SUSTAVIMA ZA NAMIRU FINANCIJSKIH INSTRUMENATA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se uređuju ovim Zakonom

Zakonom o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (Narodne novine, broj 117/2008, dalje u tekstu: važeći Zakon) uređena je konačnost namire u sustavima za namiru naloga za prijenos, posljedice koje će pokretanje postupka zbog insolventnosti nad sudionikom imati na njegova prava i obveze u vezi sa sudjelovanjem u sustavu, i prava primatelja instrumenta osiguranja u slučaju postupka zbog insolventnosti nad davateljem instrumenta osiguranja.

Konačnost namire naloga za prijenos podrazumijeva da je nalog za prijenos bezuvjetno i neopozivo proveden i da njegovo izvršenje nije moguće pobijati, odnosno poništavati. U sustavima za namiru naloga za prijenos, pojam konačnosti iznimno je značajan, budući da je, zbog sustavne važnosti takvih sustava za gospodarstvo, nužno da provedeni nalog, pod određenim pretpostavkama, bude neopoziv i nepobojan.

Postupak zbog insolventnosti nad sudionikom je stečaj ili druga mjera predviđena zakonom koja za posljedicu ima privremenu ili trajnu obustavu ili ograničenje plaćanja ili prijenosa financijskih instrumenata. Trenutak otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom sustava definiran je kao trenutak donošenja odluke suda ili drugog nadležnog tijela i od tada počinju teći pravne posljedice te odluke, odnosno odluka nema retroaktivni učinak.

U važeći Zakon transponirana je Direktiva 98/26/EZ čiji je cilj isključivanje pravnih rizika kojima su izloženi platni sustavi i sustavi za namiru vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata u slučaju otvaranja postupaka zbog kojih se mogu pobijati pravne radnje poduzete u tom sustavu. Sustavni rizik koji se pritom javlja je rizik da zbog nemogućnosti jednog sudionika da ispunjava svoje obveze ili zbog poremećaja u samom sustavu može doći do nemogućnosti drugih sudionika sustava ili financijskih institucija da ispunjavaju svoje obveze na vrijeme. Cilj je također osigurati da rad domaćega sustava ne može ugroziti primjena inozemnih stečajnih propisa kad je sudionik sustava iz druge države, kao i unaprjeđenje pravne sigurnosti danih instrumenata osiguranja.

Navedena Direktiva primjenjuje se na platne sustave i sustave za namiru financijskih instrumenata, na sve sudionike u tim sustavima i na sve instrumente osiguranja pribavljene u vezi sa sudjelovanjem u tim sustavima ili pribavljene u provođenju zadataka središnjih banaka država članica Europske unije i Europske središnje banke.

Ovim Zakonom vrši se daljnje usklađivanje domaćega zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije. Europski parlament i Vijeće donijeli su 6. svibnja 2009. godine Direktivu 2009/44/EZ kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 98/26/EZ o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru vrijednosnih papira i Direktiva 2002/47/EZ o sporazumima o financijskom osiguranju u pogledu povezanih sustava i kreditnih potraživanja (Službeni list Europske unije, L 146, 10. 6. 2009.). Cilj Direktive 2009/44/EZ je pojednostaviti Direktivu 98/26/EZ, te objasniti pojam interoperabilnog sustava i ulogu upravitelja sustava kao dvije osnovne dopune koje su proizašle iz sve učestalije prakse međusobnoga povezivanja sustava koji su tada poslovali uglavnom na nacionalnoj i neovisnoj osnovi.

Interoperabilni sustav jest sustav čiji je upravitelj sklopio sporazum s upraviteljem, odnosno upraviteljima jednog ili više sustava koji uključuje izvršavanje naloga za prijenos između tih sustava. Sporazum sklopljen između interoperabilnih sustava ne čini sustav u smislu ovoga Zakona. Upravitelj sustava jest subjekt odgovoran za rad sustava, a upravitelj sustava može djelovati i kao agent za namiru, središnja druga ugovorna strana ili klirinška organizacija. Pravila rada sustava koji je interoperabilan s drugim sustavima moraju, u odnosu na trenutak prihvata naloga za prijenos u sustav i trenutak njegove neopozivosti, biti u najvećoj mogućoj mjeri usklađena s pravilima rada svih drugih interoperabilnih sustava.

U ovaj Zakon transponirana je mogućnost kojom je dopušteno sudioniku unutar sustava odobriti kredit na temelju raspoloživog instrumenta osiguranja, u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom na radni dan kada je postupak otvoren, u svrhu ispunjenja obveza tog sudionika u sustavu ili interoperabilnom sustavu.

Postojeći sustavi u Republici Hrvatskoj na koje će se ovaj Zakon primjenjivati jesu Hrvatski sustav velikih plaćanja, Nacionalni klirinški sustav, te Sustav prijeboja i namire Središnjeg klirinškog depozitarnog društva.

b) Posljedice koje će proisteći donošenjem ovoga Zakona

Važećim Zakonom otklonio se rizik u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata koji bi mogao nastati u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom sustava. Budući da navedeni sustavi čine financijsku okosnicu gospodarskog sustava, nestao je i rizik koji se iz sustava mogao proširiti na cijelo gospodarstvo.

Donošenjem ovoga Zakona navedene zaštite u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata proširit će se i na interoperabilne sustave zbog sve učestalije prakse međusobnoga povezivanja sustava. Ujedno će se izvršiti daljnje usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku budući da se Zakonom nastavlja daljnje usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KONAČNOSTI NAMIRE U PLATNIM SUSTAVIMA I SUSTAVIMA ZA NAMIRU FINANCIJSKIH INSTRUMENATA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet i primjena Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje konačnost namire u sustavima za namiru naloga za prijenos i posljedice postupaka zbog insolventnosti nad sudionikom u sustavu na prava i obveze koje proizlaze iz sudjelovanja ili su u vezi sa sudjelovanjem sudionika u sustavu, te prava primatelja instrumenta osiguranja u slučaju postupka zbog insolventnosti nad davateljem instrumenta osiguranja.

(2) Ovaj se Zakon primjenjuje na sve sustave koji udovoljavaju uvjetima utvrđenima člankom 3. točkom 1. ovoga Zakona, na sve sudionike i sve posredne sudionike iz članka 3. točke 2. podtočaka 1., 2., 3. i 8. u tim sustavima te na sve instrumente osiguranja pribavljene u vezi sa sudjelovanjem u tim sustavima ili u vezi s djelovanjem Hrvatske narodne banke u funkciji središnje banke.

(3) Ovaj se Zakon primjenjuje i na sve instrumente osiguranja pribavljene u vezi s djelovanjem Europske središnje banke ili središnjih banaka država članica u funkciji središnjih banaka.

(4) Državama članicama, u smislu ovoga Zakona, smatraju se države potpisnice Ugovora o Europskome gospodarskom prostoru.

Članak 2.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

- Direktiva 98/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o konačnom obračunu u sustavima za obračunavanje plaćanja i vrijednosnica (SL, L 166, 11. 6. 1998.);

- Direktiva 2009/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 98/26/EZ o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru vrijednosnih papira i Direktiva 2002/47/EZ o sporazumima o financijskom osiguranju u pogledu povezanih sustava i kreditnih potraživanja (SL, L 146, 10. 6. 2009.).

Definicije

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

- 1) "sustav" jest sustav koji udovoljava sljedećim uvjetima:

1. ima najmanje tri sudionika, ne uključujući upravitelja toga sustava, agenta za namiru, središnju drugu ugovornu stranu, klirinšku organizaciju ili posrednog sudionika,
 2. ima zajednička pravila i standardizirane postupke za obračun (poravnanje), bilo da se obračun provodi preko središnje druge ugovorne strane bilo bez njezina sudjelovanja, ili za izvršavanje naloga za prijenos,
 3. pravilima rada sustava utvrđeni su trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga za prijenos,
 4. osnovan je zakonom ili propisom donesenim na temelju zakona ili posluje na temelju odobrenja za rad koje je izdalo nadležno tijelo prema posebnom zakonu, a na osnovi pisanog sporazuma sudionika od kojih barem jedan sudionik ima sjedište u Republici Hrvatskoj i
 5. posluje s financijskim instrumentima, odnosno u kunama ili, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, u eurima ili drugoj valuti, ili u više valuta koje se u sustavu preračunavaju jedna u drugu;
- 2) "institucija" jest sljedeći subjekt koji sudjeluje u sustavu i koji je odgovoran za ispunjenje financijskih obveza koje proizlaze iz naloga za prijenos u tom sustavu:
1. kreditna institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj u smislu zakona koji uređuje kreditne institucije,
 2. kreditna institucija iz države članice ili iz treće države u smislu zakona koji uređuje kreditne institucije,
 3. podružnica strane kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,
 4. investicijsko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala,
 5. investicijsko društvo sa sjedištem izvan Republike Hrvatske u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala,
 6. tijela javne vlasti Republike Hrvatske i pravne osobe za čije obveze po zakonu jamči Republika Hrvatska; pod tijelima javne vlasti u smislu ovoga Zakona podrazumijevaju se državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima i druge osobe na koje su prenesene javne ovlasti,
 7. tijela javne vlasti države članice i subjekti za čije obveze jamči država članica i
 8. institucije iz članka 2. Direktive 2006/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. godine koja se odnosi na osnivanje i poslovanje kreditnih institucija;
- 3) "središnja druga ugovorna strana" jest subjekt koji posreduje između institucija u sustavu i koji djeluje u svojstvu jedine ugovorne strane u odnosu na te institucije vezano uz njihove naloge za prijenos;
- 4) "agent za namiru" jest subjekt koji institucijama i/ili središnjim drugim ugovornim stranama koje sudjeluju u sustavu, otvara račune za namiru preko kojih se izvršavaju nalozi za prijenos unutar sustava i, ovisno o slučaju, odobrava kredit tim sudionicima u svrhu namire;
- 5) "klirinška organizacija" jest subjekt odgovoran za izračunavanje neto pozicija institucija te središnje druge ugovorne strane i/ili agenta za namiru ako sudjeluju u sustavu;

- 6) "sudionik" jest institucija, agent za namiru, središnja druga ugovorna strana, klirinška organizacija ili upravitelj sustava; jedan sudionik može u sustavu djelovati u svojstvu središnje druge ugovorne strane, agenta za namiru ili klirinške organizacije ili može obavljati neke ili sve te funkcije, u skladu s pravilima rada sustava;
- 7) "posredni sudionik" jest institucija, središnja druga ugovorna strana, agent za namiru, klirinška organizacija ili upravitelj sustava koji je u ugovornom odnosu sa sudionikom sustava u kojem se izvršavaju nalozi za prijenos, koji omogućava posrednom sudioniku provođenje naloga za prijenos preko sustava, pod uvjetom da je taj posredni sudionik poznat upravitelju sustava; posredni sudionik iz točke 2. podtočaka 1., 2., 3. i 8. ovoga članka smatra se sudionikom u platnom sustavu u smislu ovoga Zakona, pri čemu to ne ograničava odgovornost sudionika preko kojega taj posredni sudionik šalje naloge za prijenos u platni sustav;
- 8) "financijski instrument" jest financijski instrument u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala;
- 9) "nalog za prijenos" jest:
 1. svaka instrukcija sudionika da se primatelju stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava evidentiranjem na računima kreditne institucije, središnje banke, središnje druge ugovorne strane ili agenta za namiru, ili svaka instrukcija koja dovodi do preuzimanja ili podmirenja obveze plaćanja u skladu s utvrđenim pravilima rada sustava,
 2. svaka instrukcija sudionika da se prenese financijski instrument ili pravo na financijski instrument upisom na račun u registru, ili na drugi odgovarajući način;
- 10) "postupak zbog insolventnosti nad sudionikom" jest stečaj, mjera osiguranja zabrane isplate s računa i zabrane raspolaganja financijskim instrumentima određena prema zakonu kojim se uređuje stečajni postupak te svaka druga skupna mjera predviđena zakonom Republike Hrvatske, države članice ili treće države koja je usmjerena na prestanak ili reorganizaciju sudionika, a uključuje privremenu ili trajnu obustavu ili ograničenje plaćanja ili prijenosa financijskih instrumenata;
- 11) "obračunavanje" jest konverzija potraživanja i obveza koje rezultiraju iz naloga za prijenos koje sudionik ili sudionici zadaju ili primaju od jednog ili više drugih sudionika u jedno neto potraživanje ili jednu neto obvezu, s posljedicom da se potražuje ili duguje samo neto iznos;
- 12) "račun za namiru" jest račun kod središnje banke, agenta za namiru ili središnje druge ugovorne strane, koji se upotrebljava za evidenciju novčanih sredstava ili financijskih instrumenata te za namiru transakcija između sudionika u sustavu;
- 13) "instrument osiguranja" jest instrument osiguranja u smislu zakona koji uređuje financijsko osiguranje;
- 14) "radni dan" jest razdoblje utvrđeno pravilima rada sustava koje obuhvaća sve događaje tijekom jednog poslovnog ciklusa sustava uključujući namire tijekom dana i noći;

- 15) "interoperabilni sustav" jest sustav čiji je upravitelj sklopio sporazum s upraviteljem odnosno upraviteljima jednog ili više sustava koji uključuje izvršavanje naloga za prijenos između tih sustava; sporazum sklopljen između interoperabilnih sustava ne čini sustav u smislu ovoga Zakona;
- 16) "upravitelj sustava" (operater sustava) jest subjekt odgovoran za rad sustava. Upravitelj sustava može djelovati i kao agent za namiru, središnja druga ugovorna strana ili klirinška organizacija.

Sustavi za izvršavanje naloga za prijenos

Članak 4.

(1) Sustavi preko kojih se izvršavaju nalozi za prijenos iz članka 3. točke 9. podtočke 1. ovoga Zakona jesu platni sustavi.

(2) Sustavi preko kojih se izvršavaju nalozi za prijenos iz članka 3. točke 9. podtočke 2. ovoga Zakona jesu sustavi za namiru financijskih instrumenata. Preko sustava za namiru financijskih instrumenata mogu se izvršavati i nalozi za prijenos iz članka 3. točke 9. podtočke 1. ovoga Zakona.

Nadležnost

Članak 5.

(1) Odluku o tome udovoljava li sustav iz članka 4. stavka 1. ovoga Zakona uvjetima iz članka 3. točke 1. ovoga Zakona donosi Hrvatska narodna banka po službenoj dužnosti i objavljuje ju u Narodnim novinama.

(2) Odluku o tome udovoljava li sustav iz članka 4. stavka 2. ovoga Zakona uvjetima iz članka 3. točke 1. ovoga Zakona donosi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala i objavljuje ju u Narodnim novinama.

(3) Upravitelj sustava dužan je dati nadležnom tijelu iz stavka 1., odnosno stavka 2. ovoga članka podatke o sudionicima i posrednim sudionicima, kao i o svakoj promjeni sudionika i posrednih sudionika.

(4) Institucija je dužna na zahtjev svake osobe s pravnim interesom dati informaciju o svim sustavima u kojima ta institucija sudjeluje kao i o osnovnim odredbama pravila rada koja uređuju poslovanje tih sustava.

Prihvata i neopozivost naloga za prijenos

Članak 6.

(1) Pravilima rada svakog sustava uređuje se trenutak u kojem se nalog za prijenos, bilo da ga je zadao sudionik sustava bilo da je zadan preko treće strane, smatra prihvaćenim u sustav.

(2) Trenutak neopozivosti naloga za prijenos označava trenutak, propisan pravilima rada sustava, od kojega ni sudionik u sustavu ni treća strana ne mogu opozvati nalog za prijenos.

(3) Pravila rada sustava koji je interoperabilan s drugim sustavima, moraju u odnosu na trenutak prihvata u sustav i trenutak neopozivosti biti u najvećoj mogućoj mjeri usklađena s pravilima rada svih drugih interoperabilnih sustava. Na trenutak prihvata u sustav i trenutak neopozivosti koji su uređeni pravilima rada tog sustava ne utječu pravila rada svih uključenih interoperabilnih sustava, osim ako to nije izričito propisano pravilima rada svih sustava koji sudjeluju u interoperabilnim sustavima.

II. POSLJEDICE OTVARANJA POSTUPKA ZBOG INSOLVENTNOSTI NAD SUDIONIKOM NA PRAVA I OBVEZE U VEZI SA SUDJELOVANJEM U SUSTAVU

Postupak zbog insolventnosti i trenutak otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom

Članak 7.

(1) Trenutak otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom jest trenutak (datum, sat i minuta) donošenja relevantne odluke suda ili drugoga nadležnog tijela Republike Hrvatske, države članice ili treće države.

(2) Otvaranje postupka zbog insolventnosti nad sudionikom nema retroaktivni učinak na prava i obveze sudionika u sustavu koje proizlaze iz njegova sudjelovanja ili su u vezi s njegovim sudjelovanjem u sustavu prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti, niti na prava i obveze sudionika u interoperabilnom sustavu ili upravitelja interoperabilnog sustava koji nije sudionik.

Nalozi za prijenos i obračunavanje u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom

Članak 8.

(1) U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom u sustavu ili u drugom interoperabilnom sustavu ili nad upraviteljem interoperabilnog sustava koji nije sudionik, nalozi za prijenos i obračunavanje valjani su i obvezujući za treće osobe ako su nalozi za prijenos prihvaćeni u sustav u skladu s pravilima rada sustava prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, nalozi za prijenos koji su prihvaćeni u sustav nakon trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom i provedeni u okviru radnog dana utvrđenog pravilima rada sustava tijekom kojega je takav postupak otvoren, valjani su i obvezujući za treće osobe samo ako upravitelj sustava može dokazati da u vrijeme kada su ti nalozi za prijenos postali neopozivi nije znao niti morao znati za otvaranje tog postupka.

(3) Ništetnost ili pobojnost transakcija i ugovora sklopljenih prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti neće imati za posljedicu nevaljanost provedenog obračunavanja.

(4) U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom ili upraviteljem drugog interoperabilnog sustava raspoloživa novčana sredstva ili financijski instrumenti na računu za namiru tog sudionika mogu se iskoristiti za ispunjenje njegovih obveza u sustavu ili drugom interoperabilnom sustavu na radni dan kad je postupak otvoren.

(5) U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom dopušteno je sudioniku unutar sustava na radni dan kad je postupak otvoren odobriti kredit na temelju raspoloživog instrumenta osiguranja u svrhu ispunjenja obveza tog sudionika u sustavu ili interoperabilnom sustavu.

Obavješćivanje o otvaranju postupka zbog insolventnosti nad sudionikom

Članak 9.

(1) Sud, odnosno drugo nadležno tijelo obavješćuje bez odgađanja Hrvatsku narodnu banku i Hrvatsku agenciju za nadzor financijskih usluga o trenutku otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom.

(2) Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga obavijesti iz stavka 1. ovoga članka u granicama svoje nadležnosti bez odgađanja prosljeđuju upravitelju sustava na čijeg se sudionika obavijest odnosi.

(3) Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga u granicama svojih nadležnosti o obavijesti iz stavka 1. ovoga članka bez odgađanja izvješćuju nadležna tijela drugih država članica.

(4) Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga obavijest o otvaranju postupka zbog insolventnosti sudionika primljenu od nadležnog tijela druge države članice prosljeđuju bez odgađanja upravitelju sustava na čijeg se sudionika obavijest odnosi.

Primjena prava

Članak 10.

U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom u sustavu, na prava i obveze koje proizlaze iz sudjelovanja ili su u vezi sa sudjelovanjem tog sudionika u sustavu primjenjuje se pravo države mjerodavno za sustav.

III. PRAVA PRIMATELJA INSTRUMENTA OSIGURANJA

Prava primatelja instrumenta osiguranja u slučaju postupka zbog insolventnosti nad davateljem instrumenta osiguranja

Članak 11.

(1) Na prava upravitelja sustava ili sudionika na instrument osiguranja koji su pribavili u vezi s poslovanjem sustava ili drugoga interoperabilnog sustava, te prava Hrvatske narodne banke na instrument osiguranja koji je pribavila, ne utječe postupak zbog insolventnosti:

- a) nad sudionikom (u sustavu ili drugom interoperabilnom sustavu),
- b) nad upraviteljem interoperabilnog sustava koji nije sudionik,
- c) nad drugom ugovornom stranom Hrvatske narodne banke ili
- d) nad bilo kojom trećom stranom koja je dala instrument osiguranja.

Takav instrument osiguranja može se upotrijebiti u svrhu ostvarivanja tih prava.

(2) Na prava središnjih banaka država članica odnosno Europske središnje banke na instrument osiguranja koji su pribavili, na odgovarajući se način primjenjuje stavak 1. ovoga članka.

Primjena prava

Članak 12.

(1) Kad su financijski instrumenti ili prava na financijske instrumente dani kao instrument osiguranja sudionicima, upraviteljima sustava i/ili Hrvatskoj narodnoj banci, a njihova prava na financijske instrumente ili prava bilo kojih drugih osoba koje poduzimaju radnje za njihov račun zakonito su upisana u registru, na računu ili u središnjem depozitoriju, na prava tih subjekata primjenjuje se pravo države u kojoj se nalazi registar, račun ili središnji depozitorij.

(2) Kad su financijski instrumenti ili prava na financijske instrumente dani kao instrument osiguranja središnjoj banci države članice ili Europskoj središnjoj banci, a njezina prava na financijske instrumente ili prava bilo koje druge osobe koja poduzima radnje za njezin račun zakonito su upisana u registru, na računu ili u središnjem depozitoriju države članice, na njezina prava primjenjuje se pravo države članice u kojoj se nalazi registar, račun ili središnji depozitorij.

IV. OBVEZE NADLEŽNIH TIJELA

Evidencija sustava

Članak 13.

(1) Nadležna tijela iz članka 5. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona u granicama svoje nadležnosti vode evidenciju sustava na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona te ih objavljuju na svojim internetskim stranicama.

(2) Evidencija sustava sadrži barem sljedeće podatke:

- 1) naziv sustava,
- 2) tvrtku i sjedište upravitelja sustava,
- 3) popis sudionika i posrednih sudionika sustava.

(3) Nadležna tijela iz stavka 1. ovoga članka u granicama svoje nadležnosti mogu detaljnije urediti opseg i sadržaj evidencije sustava.

(4) Nadležna tijela iz stavka 1. ovoga članka u granicama svoje nadležnosti obavješćuju Ministarstvo financija o evidenciji sustava iz stavka 1. ovoga članka te o svim promjenama u evidenciji sustava u roku 8 dana od dana upisa promjene.

Obavješćivanje Europske komisije

Članak 14.

(1) Hrvatska narodna banka obavješćuje Europsku komisiju o svojoj nadležnosti iz članka 5. stavka 1. ovoga Zakona, o platnim sustavima na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona i o upraviteljima tih sustava.

(2) Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga obavješćuje Europsku komisiju o svojoj nadležnosti iz članka 5. stavka 2. ovoga Zakona, o sustavima za namiru financijskih instrumenata na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona i o upraviteljima tih sustava.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata

Članak 15.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (Narodne novine, broj 117/2008).

(2) Platni sustavi za koje je do stupanja na snagu ovoga Zakona odlukom Hrvatske narodne banke utvrđeno da udovoljavaju uvjetima iz Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (Narodne novine, broj 117/2008) smatraju se sustavima u smislu članka 3. točke 1. ovoga Zakona.

(3) Sustav za namiru financijskih instrumenata za koji je do stupanja na snagu ovoga Zakona odlukom Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga utvrđeno da udovoljava uvjetima iz Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (Narodne novine, broj 117/2008) smatra se sustavom u smislu članka 3. točke 1. ovoga Zakona.

(4) Nalog za prijenos koji je prihvaćen u sustavu prije stupanja na snagu ovoga Zakona, ali je izvršen nakon njegova stupanja na snagu, smatrat će se nalogom za prijenos u smislu ovoga Zakona.

Članak 16.

Danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji prestaje važiti članak 3. točka 2. podtočka 3. ovoga Zakona.

*Stupanje na snagu***Članak 17.**

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim članka 1. stavka 3., članka 3. točke 2. podtočaka 2., 7. i 8., članka 9. stavaka 3. i 4., članka 11. stavka 2., članka 12. stavka 2. i članka 14. ovoga Zakona, koji stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Predmet ovoga Zakona je konačnost namire naloga za prijenos, što podrazumijeva da je nalog za prijenos bezuvjetno i neopozivo proveden i da njegovo izvršenje nije moguće pobijati, odnosno poništavati. U sustavima za namiru naloga za prijenos, pojam konačnosti iznimno je značajan jer je, zbog sustavne važnosti takvih sustava za gospodarstvo, nužno da provedeni nalog, pod određenim pretpostavkama, bude neopoziv i nepobojan.

Ovaj Zakon primjenjuje se na sve sustave koji udovoljavaju uvjetima iz članka 3. točke 1., na sve sudionike i sve posredne sudionike iz članka 3. točke 2. podtočaka 1., 2., 3. i 8. u tim sustavima, te na sve instrumente osiguranja pribavljene u vezi sa sudjelovanjem u tim sustavima ili u vezi s djelovanjem Hrvatske narodne banke u funkciji središnje banke. Instrumenti osiguranja mogu biti dani u vezi s djelovanjem sustava ili u vezi sa zadacima središnjih banaka. U stavku 2. navedena je samo Hrvatska narodna banka, a u stavku 3. središnje banke država članica i Europska središnja banka, kako bi se stavak 3. mogao primjenjivati od ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

U stavku 4. ovoga članka definiraju se države članice pa se kaže da su to države potpisnice Ugovora o Europskome gospodarskom prostoru, odnosno države članice Europske unije i Island, Norveška i Lihtenštajn.

Uz članak 2.

Odredbama ovoga članka upućuje se na odredbe pravne stečevine Europske unije koja se transponira ovim Zakonom u zakonodavni okvir Republike Hrvatske.

Uz članak 3.

U ovom članku navedeno je značenje pojedinih pojmova u smislu ovoga Zakona, a za pojedine pojmove upućuje se na zakon koji određeni pojam definira.

Uz članak 4.

Članak 4. precizira kako su sustavi preko kojih se izvršavaju nalozi za prijenos novčanih sredstva platni sustavi, a sustavi preko kojih se izvršavaju nalozi za prijenos financijskih instrumenata sustavi za namiru financijskih instrumenata.

Uz članak 5.

U ovome članku navode se tijela nadležna za donošenje odluke da se na pojedine sustave primjenjuje Zakon. Tijelo nadležno za platne sustave jest Hrvatska narodna banka, a za sustave za namiru financijskih instrumenata Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga. Upravitelju sustava dana je obveza izvješćivanja nadležnih tijela o sudionicima i posrednim sudionicima sustava kao i o svakoj promjeni sudionika i posrednog sudionika sustava.

Institucija je dužna na zahtjev svake osobe s pravnim interesom dati informacije o svim sustavima u kojima ta institucija sudjeluje kao i o osnovnim odredbama pravila rada koja uređuju poslovanje tih sustava.

Uz članak 6.

Ovim člankom uređuje se da pravila rada svakog sustava koji odgovara uvjetima iz članka 3. točke 1. Zakona moraju propisivati trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga za prijenos. Propisivanjem trenutka prihvata, nalog za prijenos dobiva pravnu snagu. Propisivanje trenutka neopozivosti pretpostavka je konačnosti naloga za prijenos.

U stavku 3. uređeno je da pravila rada sustava koji je interoperabilan s drugim sustavima, moraju u odnosu na trenutak prihvata u sustav i trenutak neopozivosti biti u najvećoj mogućoj mjeri usklađena s pravilima rada svih drugih interoperabilnih sustava.

Uz članak 7.

Ovim člankom definira se trenutak otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom kao trenutak (datum, sat i minuta) donošenja relevantne odluke suda ili drugoga nadležnog tijela Republike Hrvatske. Od tog trenutka počinju teći pravne posljedice te odluke, odnosno odluka nema retroaktivni učinak.

Uz članak 8.

Budući da je zbog prirode sustava za namiru naloga za prijenos nemoguće obavljati povrat obrade provedenih naloga za prijenos do neke točke u prošlosti, propisuje se da su nalozi za prijenos prihvaćeni u sustav prije otvaranja postupka zbog insolventnosti pravno valjani i obvezujući za treće osobe. Valjani su i obvezujući za treće osobe i oni nalozi za prijenos koji su prihvaćeni u sustav nakon trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti, samo ako upravitelj sustava može dokazati da nije znao niti morao znati za otvaranje tog postupka. Odnosno, nijedan zakon, odredba, pravilo ili običaj o opozivu ugovora i transakcija koji su sklopljeni prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti ne mogu dovesti do nevaljanosti provedenog obračunavanja naloga za prijenos u sustavu za namiru naloga za prijenos.

Direktiva 98/26/EZ daje mogućnost državi članici da propiše kako je unatoč obustavi ili ograničenju provođenja naloga za prijenos koji su posljedica odluke suda, odnosno drugoga nadležnog tijela o otvaranju postupka zbog insolventnosti nad sudionikom sustava ili upraviteljem drugog interoperabilnog sustava, moguće koristiti se raspoloživim novčanim sredstvima i financijskim instrumentima tog sudionika sustava za ispunjenje njegovih obveza prema sustavu na dan kad je postupak otvoren. Republika Hrvatska je iskoristila mogućnost propisivanja te odredbe jer je odredbama o pravilima rada sustava za namiru naloga za prijenos u Republici Hrvatskoj propisana konačna namira u Hrvatskom sustavu velikih plaćanja, putem kojeg Hrvatska narodna banka vodi račune kreditnih institucija, koja može uključivati i moguće terećenje računa za namiru sudionika nad kojim je otvoren postupak zbog insolventnosti.

Također, iskorištena je mogućnost iz Direktive 98/26/EZ kojom je dopušteno sudioniku unutar sustava, u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom na radni dan

kada je postupak otvoren, odobriti kredit na temelju raspoloživog instrumenta osiguranja u svrhu ispunjenja obveza tog sudionika u sustavu ili interoperabilnom sustavu.

Uz članak 9.

Kako bi se pravne posljedice otvaranja postupka zbog insolventnosti mogle u sustavima za namiru naloga za prijenos primjenjivati odmah, odredba ovoga članka obvezuje sud odnosno drugo nadležno tijelo da bez odgađanja obavijesti Hrvatsku narodnu banku i/ili Hrvatsku agenciju za nadzor financijskih usluga o otvaranju postupka zbog insolventnosti nad sudionikom sustava.

Nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije obavijest o otvaranju postupka zbog insolventnosti Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga primat će i od drugih država članica.

Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, u skladu sa svojom nadležnosti, obavijest bez odgađanja prosljeđuju upravitelju sustava na čijeg se sudionika obavijest odnosi, a od ulaska u punopravno članstvo Europske unije i nadležnim tijelima drugih država članica Europske unije.

Uz članak 10.

Ovaj članak je kolizijska norma kojom se regulira primjena prava one države kojim je reguliran sustav, na prava i obveze sudionika u tom sustavu, a nad kojim je otvoren postupak zbog insolventnosti.

Uz članak 11.

Ovim člankom osigurava se postizanje jednog od ciljeva Zakona, a to je unaprjeđenje pravne sigurnosti danih instrumenata osiguranja.

Uz članak 12.

Članak 12. je norma kojom se određuje da se na prava držatelja financijskih instrumenata danih kao instrument osiguranja u sustavu primjenjuje pravo one države u čijem su registru, na računu ili u središnjem depozitoriju upisani. U stavku 2. ovoga članka kao primatelj instrumenta osiguranja navedena je središnja banka države članice i Europska središnja banka kako bi se taj stavak mogao primjenjivati od ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

Uz članak 13.

Hrvatska narodna banka vodi evidenciju platnih sustava, a Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga vodi evidenciju sustava za namiru financijskih instrumenata, na koje se primjenjuje ovaj Zakon te ih objavljuju na svojim internetskim stranicama. Evidencija sadrži barem podatke propisane Zakonom. Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga u granicama svoje nadležnosti obavješćuju Ministarstvo financija o evidenciji sustava te o svim promjenama u evidenciji sustava u roku 8 dana od dana upisa promjene.

Uz članak 14.

Ovim člankom propisuje se obveza Hrvatske narodne banke i Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga da o svojoj nadležnosti za određivanje sustava na koje se primjenjuje ovaj Zakon izvijesti Europsku komisiju.

Uz članak 15.

Ovim člankom propisano je da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata (Narodne novine, broj 117/2008).

Platni sustavi i sustav za namiru financijskih instrumenata za koje je odlukom nadležnog tijela utvrđeno da udovoljava uvjetima iz važećeg Zakona smatra se sustavom u smislu ovoga Zakona.

Nalog za prijenos koji je prihvaćen u sustavu prije stupanja na snagu ovoga Zakona, ali je izvršen nakon njegova stupanja na snagu, smatrat će se nalogom za prijenos u smislu ovoga Zakona.

Uz članak 16.

U ovom članku navodi se odredba Zakona koja prestaje važiti danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Uz članak 17.

Ovim člankom propisano je da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim članaka Zakona koji stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.